

УДК 349.6

СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ЕКОЛОГІЧНУ МЕРЕЖУ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Статівка О.О., аспірант
кафедри екологічного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню системи національного законодавства України у сфері формування, збереження й використання екологічної мережі. Наведено класифікацію нормативно-правових актів у цій сфері, розкрито зміст і значення кожної групи. Акцентовано увагу на необхідності вдосконалення деяких правових актів, що регулюють досліджувані суспільні відносини.

Ключові слова: екологічна мережа, природно-заповідний фонд, складові елементи екологічної мережі, законодавство про екологічну мережу.

Статья посвящена исследованию системы национального законодательства Украины в сфере формирования, сохранения и использования экологической сети. Наведена классификация нормативно-правовых актов в этой сфере и раскрыто содержание, а также значение каждой группы. Акцентируется внимание на необходимости усовершенствования некоторых правовых актов, которые регулируют эти общественные отношения.

Ключевые слова: экологическая сеть, природно-заповедный фонд, составляющие элементы экологической сети, законодательство об экологической сети.

Stativka O.O. THE SYSTEM OF LEGISLATION ON ECOLOGICAL NETWORK: THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF IMPROVEMENT

The article is devoted to research of Ukrainian legislation system in the sphere of formation, conservation and usage of ecological network. There have been given the classification of its system, highlighted the sense and meaning of each group on the basis of deep analyses of the valid legislature system. There have focused on the need of improvement of some legal acts regulating these relationships.

Key words: ecological network, nature reserve fund, components of ecological network, legislation on ecological network, The Code of Ukraine on ecological network.

Постановка проблеми. Справжнім порятунком Світу, що окутаний глобальними екологічними проблемами, кризовими явищами, складною екологічною ситуацією в регіонах, домінуванням людини над природою, що демонструється хижацькою експлуатацією природних ресурсів, нехтуванням об'єктивних законів природи й превалюванням економічних і політичних інтересів над екологічними, є організація забезпечення територіальної охорони природи шляхом формування екологічної мережі.

Ефективність реалізації концепту екомережі, як засобу подолання фрагментації природних територій, що підлягають особливій охороні, залежить від стану правового забезпечення екомережевих відносин. Незважаючи на те, що категорія «екологічна мережа» є відносно новою в екологічному праві України, законодавство про екологічну мережу дістало свого становлення ще в перші роки української незалежності. У зв'язку з цим можна погодитися з М.Я. Ващишин, яка, здійснивши періодизацію розвитку законодавства про національну екомережу, виокремлює першим етапом організаційний, на якому основним об'єктом правового регулювання був природно-заповідний фонд, а тому науковець робить висновок про природно-заповідний характер початкового етапу становлення законодавства про екологічну мережу [1, с. 306].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виникнення такого об'єкту правової охорони навколишнього природного середовища, як екологічна мережа зумови-

ло підвищення інтересу до нього в еколого-правовій науці таких учених-правознавців: В.І. Андрейцев, Г.В. Анісімова, Г.І. Балюк, А.П. Гетьман, А.І. Годованюк, Б.В. Даниленко, М.А. Дейнега, О.М. Ковтун, В.В. Костицький, М.В. Краснова, П.Ф. Кулинич, О.В. Лозо, М.І. Максименко, Н.Р. Малишева, А.К. Соколова, Х.І. Чопко, Ю.С. Шемшученко тощо, які присвятили свої наукові напрацювання різним правовим аспектам формування екомережі. Питання періодизації законодавства про екологічну мережу, системи принципів формування екомережі, юридичних ознак екомережі та інші висвітлені в наукових працях М.Я. Ващишин. Однак, комплексного дослідження національного законодавства про екомережу з метою його впорядкування й внутрішнього узгодження проведено не було, що й зумовлює актуальність цієї статті.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз чинної системи нормативно-правових актів України у сфері формування, збереження й використання екомережі, виявлення недоліків і прогалин, а також висунення пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Чинне законодавство України, що регламентує правовідносини у сфері формування, збереження й використання екомережі, хоча й є молодим, але на сьогодні представлено розгалуженою системою нормативно-правових актів, яку вважаємо за доцільне класифікувати на конституційне регулювання екологічної мережі, загальне правове регулювання, спеціальне

правове регулювання екологічної мережі та правове регулювання окремих елементів екомережі.

Виділення в окрему групу нормативно-правового регулювання екомережових відносин норм Конституції України пов'язане з їх винятковим значенням у встановленні найголовніших вимог реалізації державної екологічної політики та імперативом щодо відповідності всіх законодавчих актів (у тому числі екологічних) положенням Конституції України.

Основним Законом встановлені загальні засади формування екомережі як важливої складової екологічної політики держави, серед яких: пріоритет норм міжнародного законодавства перед національним (ст. 9), встановлення права власності Українського народу на всі природні ресурси та комплекси (ст. 13), гарантування права власності на землю (ст. 14). Крім того, окремі положення Конституції спрямовані на закріплення екологічних прав громадян (ст. 50), а також екологічного обов'язку держави (ст. 16) та кожного громадянина (ст. 66). Гарантією правореалізації екологічного законодавства є передбачені Конституцією повноваження вищих органів державної влади у сфері охорони довкілля (ст. 85, ст. 116).

На думку деяких науковців, важливим напрямом удосконалення правових засад охорони довкілля є перегляд Конституції України з позицій екоцентризму [2, с. 82], тобто мова йде про доцільність визнання Природи основною соціальною цінністю, що потребує особливої охорони й захисту, адже антропоцентричний характер Конституції нівелює засади сталого розвитку, створює екологічні проблеми, не сприяє їх вирішенню [3, с. 245]. Однак, сучасні реалії розвитку еколого-правової науки вказують на відсутність єдиної точки зору щодо цього питання, про що свідчить поставлене Г.В. Анісімовою запитання про доцільність визнання Природи соціальною цінністю поряд з такими соціальними цінностями, як людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека [4].

Особливістю загального правового регулювання екомережових відносин є те, що, хоча законодавчі акти, які складають цю групу безпосередньо не присвячені нормативно-правовому регулюванню досліджуваних відносин, однак визначають найважливіші підвалини реалізації правових норм щодо формування, збереження й використання екомережі, встановлюючи систему принципів і пріоритетів здійснення екологічної політики законодавства тощо.

До цієї групи належать такі законодавчі акти: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1992 р., Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р., Земельний Кодекс від 25 жовтня 2001 р., Закон України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 р.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1992 р. [5] уперше було визначено систему

природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні та мають велику екологічну цінність як унікальні й типові природні комплекси. До таких територій та об'єктів віднесені території й об'єкти природно-заповідного фонду, курортні й лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, пользахисні та інші типи територій та об'єктів, що в сукупності утворюють єдину територіальну систему.

Проте, таке формулювання, на нашу думку, є суттєвим недоліком, що заважає ефективній реалізації концепції екомережі та її інтеграції у Всеєвропейську екологічну мережу. Адже, за слушною думкою В.В. Костицького, право може виконувати покладені на нього функції лише в тому разі, якщо воно буде достатньою мірою досконалим [6, с. 3].

Незважаючи на те, що правові передумови формування екомережі в Законі фактично існують (шляхом закріплення природних територій, що підлягають особливій охороні), необхідним вважається внесення змін до Закону в частині правового регулювання екомережі та її структурних елементів, оскільки відсутність згадки терміну «екологічна мережа» є недоліком правового регулювання досліджуваних відносин. Безумовно, така позиція відбиває сучасні потреби розвитку екологічних правовідносин.

Указане може бути аргументоване й переконанням А.П. Гетьмана про те, що застосування у відповідних законах і кодексах екологічної спрямованості термінологічних позначень є виправданим і вкрай актуальним, оскільки саме за їхньою допомогою можливі: усунення суперечливих питань; усунення неузгоджень між положеннями різних законів; адаптація суспільства до нового законодавства; визначення мети, якої прагне законодавець; надання громадянам правової забезпеченості [7, с. 26].

Тож, відсутність серед об'єктів правової охорони навколишнього природного середовища, що перелічені у ст. 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», такого правового феномену як «екологічна мережа» гальмує ефективну реалізацію правових положень щодо її формування, збереження й використання. Натомість, указаною статтею охороняються «ландшафти та інші природні комплекси», юридична сутність яких не зводиться до поняття екологічної мережі.

Так О.В. Лозо, яка здійснила комплексне дослідження правової охорони природних, природно-антропогенних та антропогенних ландшафтів, спробувала співвіднести еколого-правові категорії «ландшафт», «природно-заповідний фонд» та «екологічна мережа». Досліджуючи особливості природних і природно-антропогенних ландшафтів, учена вважає, що правова охорона природних ландшафтів здійснюється за допомогою законодавства про природні об'єкти природно-заповідного фонду України, а створення екологічної мережі зробило можливим збереження ландшафтів як природних середовищ існування видів на фрагментованих природних територіях і в антропогенних ландшафтах Європи. Крім того, окремі аспекти право-

вого регулювання охорони природно-антропогенних ландшафтів учена виявила при аналізі правових режимів штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду України [8, с. 11, 12].

Отже, маємо підстави вести мову про вторинну прогалину в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища», що пов'язана з правовим регламентуванням екомережевих відносин і полягає в ігноруванні законодавцем виникнення такого об'єкта правової охорони навколишнього природного середовища як екологічна мережа після прийняття цього Закону.

Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р.» припинення втрат біорізноманіття та формування екомережі проголошено метою у природоохоронній сфері [9]. У вказаному законі прослідковується безпосередній зв'язок між функціонуванням екомережі та збереженням біорізноманіття, де перша розглядається як засіб охорони другого.

Земельний Кодекс України визначає правовий режим кожної категорії землі, що входить до складу екомережі як її структурний елемент, а Законом України «Про охорону земель» створення екомережі передбачено як один із заходів у галузі охорони земель України [10].

Спеціальне правове регулювання суспільних відносин щодо формування, збереження й використання екомережі здійснюється за допомогою Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі на 2000–2015 рр.» від 21 вересня 2000 р. (далі – Програма) та Закону України «Про екологічну мережу України» від 24 червня 2004 р.

Науковці дотримуються думки, що прийняття Програми стало початком нового етапу у процесі формування екомережі. М.Я. Ващишин справедливо зауважує, що Програма стала першим спеціальним законодавчим джерелом правового регулювання відносин у сфері створення й функціонування екомережі в нашій державі [11, с. 52].

До безумовних надбань Програми варто віднести те, що вперше у правовому полі України врегульовано організаційно-правові аспекти формування екомережі в Україні; закладено принцип сталого розвитку в цей процес; наведено юридичне визначення екологічної мережі та пов'язаних з її функціонуванням термінів; визначено структурні елементи екомережі; передбачено поєднання екомережі України з екомережами сусідніх держав, що входять до Всеєвропейської екологічної мережі. Крім того, оскільки Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі на 2000–2015 рр.» має, передусім, програмний і цільовий характер, ним було окреслено коло стратегічних завдань, щ мали бути виконані до 2015 р. [12].

Позитивним аспектом вважається акцентування у Програмі на особливій ролі природно-заповідного фонду у процесі формування екомережі, що обумовлено

найбільшою захищеністю природних комплексів саме в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. На виконання основної мети Програми передбачалося збільшення репрезентативності площі природно-заповідного фонду до 10,4% від загальної площі держави до 2015 р. Пріоритет у цьому аспекті мають території, що багаті на біорізноманіття, особливо старовікові природні угруповання, прируслові, гірські й байрачні ліси, цілинні землі, типові та унікальні екосистеми й ландшафти, середовища існування рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, геологічні утворення, еталонні типи ґрунтів. Отже, значення Програми підсилюється тим, що нею вперше передбачено те, що природно-заповідний фонд є ключовим елементом екомережі.

З огляду на те, що строк дії Програми був закінчений, хоча фактично вона продовжує діяти, а концептуальні завдання, які були нею передбачені, не виконані у повному обсязі, погоджуємося з А.К. Соколовою [13, с. 82] та пропонуємо прийняти нову Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі. У новій Програмі мають бути враховані помилки, що були допущені при її реалізації, усунуті чинники, які стримують розбудову екомережі, поставлені конкретні цілі та запропоновані зрозумілі механізми втілення в життя концепції єдиної цілісної системи природоохоронних територій.

З метою вдосконалення нормативно-правової бази у сфері збереження, розширення, відтворення та охорони єдиної системи територій з природним станом ландшафту та інших природних комплексів і унікальних територій був прийнятий спеціальний закон – Закон України «Про екологічну мережу» від 24 червня 2004 р. [14]. Вказаний закон відіграє важливу роль у правовому забезпеченні екомережевих відносин. Складаючись із 25 статей, що вміщуються в чотирьох розділах, закон регулює суспільні відносини у сфері формування, збереження та раціонального, невиснажливого використання екомережі. Особливої уваги заслуговує те, що екомережа офіційно визнана як одна з найважливіших передумов забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку нашої країни, охорони навколишнього природного середовища, задоволення сучасних і перспективних інтересів суспільства. Отже, Законом «Про екологічну мережу» окреслено глобальне завдання, що стоїть перед суспільством – забезпечення сталого розвитку та особлива роль у цьому процесі екологічної мережі.

Надаючи поняття екомережі, визначаючи принципи її формування, об'єкти та структурні елементи, загальні засади права власності на землі екомережі, характеризуючи особливості управління й режиму використання територій та об'єктів екомережі, цей Закон, передусім, спрямований на забезпечення правових основ захисту біологічного й ландшафтного різноманіття, забезпечення виконання екологічних вимог при користуванні землями екомережі, запобігання порушенню природного балансу екосистем, регулювання

впливу господарської діяльності на природні процеси в межах екомережі.

Правове регулювання окремих елементів екомережі визначається, у першу чергу, особливостями нормативно-правового забезпечення правового режиму окремих складових екомережі. До цієї групи належать такі законодавчі акти: Закон України «Про природно-заповідний фонд» від 16 червня 1992 р., Закон України «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 р., Закон України «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 р., Водний кодекс України від 6 червня 1995 р., Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р., Закон України «Про Червону книгу» від 7 лютого 2002 р. Ураховуючи особливості структури національної екологічної мережі України, а саме функціонування відновлювальних територій, до цієї групи класифікації відноситься й Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27 лютого 1991 р.

Варто зазначити, що цю групу правового регулювання екомережевих відносин не слід обмежувати лише вищезазначеними нормативно-правовими актами, оскільки кожен структурний елемент екомережі репрезентований внутрішньою, притаманною йому розгалуженою системою законодавчих і підзаконних актів, що виражають особливості правового режиму такого елемента. Отже, у найбільш узагальненому вигляді правове регулювання окремих елементів екомережі представлено природно-заповідним законодавством, лісовим, водним, флористичним і фауністичним законодавством, а також законодавством про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення.

Сучасні реалії розвитку екологічного права вказують на практичну необхідність якісного вдосконалення та оновлення екологічного законодавства, що враховуватиме динаміку відносин «Людина – Довкілля» та на основі цього запропонувати оптимальні моделі гармонійного співіснування людини з навколишнім природним середовищем.

Зважаючи на динамічний характер розвитку законодавства про екологічну мережу, розгалуженість чинних нормативно-правових актів та їх хаотичного розташування в системі екологічного законодавства, пропонуємо кардинально вдосконалити зміст правового регулювання екомережевих відносин шляхом кодифікації підгалузевого законодавства й прийняттям нового та єдиного нормативно-правового акту – Кодексу України про екологічну мережу.

Пропозиція створення Кодексу України про екологічну мережу була висловлена А.К. Соколовою, яка зауважила, що при дослідженні проблем, які наявні в чинному законодавстві з окреслених питань, передусім, потрібно зосередитися на концепції його розвитку, де необхідно чітко виписати ключові положення, що регулюють споріднені відносини у відповідних підгалузях, які на цей час або протирічать одна одній, або не узгоджуються [13].

Прийняття кодифікованого нормативного акту у сфері формування, збереження й вико-

ристання екомережі стане якісним правовим фундаментом, що сприятиме усуненню наявних законодавчих суперечностей, уніфікації термінологічного апарату та забезпеченню стабільності законодавства України про екологічну мережу.

На справедливе переконання А.П. Гетьмана, наявність нормативних приписів у великій кількості правових актів створює значні труднощі в їх практичному застосуванні, навіть для фахівців у галузі екологічного права [15, с. 41], а тому необхідність кодифікації обумовлена потребою усунення множинності актів, що регулюють екологічні відносини, звільнення від застарілих еколого-правових норм, ліквідації прогалів у законодавчому регулюванні охорони довкілля, забезпечення взаємоузгодженості правових засад екологічної безпеки, приведення національного екологічного законодавства до міжнародно-правових стандартів і стандартів ЄС [16, с. 50].

Чинний Закон України «Про екологічну мережу» вже не відіграє колосального значення у правовому забезпеченні відносин у сфері формування, збереження й використання екологічної мережі, через що не сприяє ефективній реалізації еколого-правових норм у досліджуваній царині.

Слушною є теза В.І. Андрейцева про те, що, визначивши принципи, об'єкти, склад екомережі, особливості управління та регулювання у сфері формування, збереження й використання, деякі механізми забезпечення дотримання її правового режиму, Закон України «Про екомережу» не деталізує особливостей конкретизації правового режиму територій та об'єктів, включених до екомережі [17, с. 262]. У зв'язку з цим, учений пропонує кодифікувати вказані суспільні відносини шляхом прийняття Ландшафтного або Природоохоронного кодексу України.

При сучасному процесі формування екомережі не викликає сумніву наявна багатоманітність суспільних відносин, що входять до її складу. Відповідно, кожен з елементів екологічної мережі регулюється абсолютно різними законодавчими й нормативними актами. Наприклад, найбільш урегульованими є суспільні відносини у сфері організації, охорони й використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Ці відносини, окрім Закону України «Про природно-заповідний фонд», знайшли відображення в ще понад десятках законів екологічного спрямування та багатьох підзаконних нормативно-правових актах. Аналогічно й землі лісового фонду, як складові екомережі, не регулюються виключно Лісовим кодексом, оскільки лісові правовідносини втілюються в низці законодавчих і підзаконних правових актів.

Водночас найменшу ступінь правової регламентації у структурі екомережі мають радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом. У Законі України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 20 лютого 1991 р. навіть немає й згадки про екологічну мережу, а, отже, особливості пра-

вового режиму цих земель, як складової екологічної мережі, у законодавстві не знайшли достатнього правового забезпечення, а, насправдливне зауваження О.Б. Кишко-Єрлі, положення окремих статей Закону «Про екологічну мережу» суперечать Закону «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» [18, с. 409].

Різний ступінь правового врегулювання однорідних за сферою суспільних відносин негативно позначається на всьому нормативно-правовому масиві єдиної екологічної мережі через: а) відсутність комплексного підходу до правового забезпечення всіх її складових елементів; б) наявність суперечностей між базовим Законом «Про екологічну мережу» та законодавчими актами, що регулюють правовідносини щодо конкретних елементів екомережі; в) ігнорування законодавцем особливостей правового режиму кожного структурного елемента, а саме специфіки їх використання, засобів охорони й збереження, управління тощо.

Усі складники екологічної мережі взаємопов'язані та взаємообумовлені, чим і пояснюється їхня інтеграція в єдину територіальну систему – екомережу. У такому аспекті нагальною є потреба в однаковому правовому забезпеченні цих складових, бо в іншому випадку спрацює «теорія падаючого доміно», коли негативні зміни в одному елементі неминуче призводять до змін в іншому, і так по ланцюжній послідовності, доки не занепаде вся система.

Отже, прийняття Кодексу про екологічну мережу має вирішити всі проблемні питання нинішнього стану формування екомережі не шляхом простого об'єднання й систематизації всіх нормативно-правових актів, що існують у цій царині в єдиному зведеному акті, а шляхом переробки їхнього змісту та внутрішньої узгодженості всіх ключових правових настанов.

Передбачаючи виникнення скептичних поглядів щодо прийняття кодифікованого акту у сфері формування, збереження й використання екологічної мережі у формі Кодексу України про екологічну мережу слід зазначити, що він не стане чимось надприродним, суттєво не змінить змісту правового регулювання екомережових відносин і головної ідеї формування екомережі, а врахує сучасні потреби оновлення екологічного законодавства в аспекті його адаптації до законодавства ЄС.

На підтвердження вищезазначеного, у науковій літературі відстоюється позиція, що недоцільним є надання кодексу більшої юридичної сили порівняно з іншими законами, оскільки загальноновизнаною є думка, відповідно до якої теорія кодексу нерозривно пов'язана з теорією закону, у відповідності до чого між кодексом і законом не існує ніякої сутнісної відмінності. Відмінність між указаними документами полягає лише в їхньому обсязі, оскільки кодекс являє собою систематизовану сукупність законів [19]. Таким чином, Кодекс України про екологічну мережу в порядку нормативно-правової бази в цій сфері й буде дієвим правовим інструментом комп-

лексного врегулювання досліджуваних правовідносин як, наприклад, Кодекс України про надра, що впорядкував розгалужену систему законодавчих актів, які регулюють однорідні суспільні (гірничі) правовідносини.

Висновки. Аналіз чинного законодавства України про екологічну мережу надав можливість прослідкувати початок його становлення та виявити сучасні тенденції правового регулювання формування, збереження й використання екологічної мережі. Правове забезпечення екомережових відносин має розгалужену систему законодавчих актів з огляду на те, що екологічна мережа є поліфункціональною категорією, яка має інтегруючий характер щодо її складових елементів.

На сучасному етапі розвитку правової системи України, законодавство про екомережу не позбавлене юридичних недоліків, що значно загальмовують ефективно впровадження у життя концепту екологічної мережі як практичного засобу забезпечення сталого розвитку, поліпшення умов для відновлення довкілля, збереження біологічного й ландшафтного різноманіття та підвищення природно-ресурсного потенціалу нашої держави.

Передусім, необхідним вважається офіційне визнання екологічної мережі об'єктом правової охорони навколишнього природного середовища шляхом внесення змін у ст. 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Практичною необхідністю також є розробка нового програмного документу, що враховуватиме позитивні аспекти реалізації Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі на 2000–2015 рр. й уникатиме негативні тенденції, а відтак стане дієвим правовим механізмом формування екомережі. Удосконалення законодавства України щодо правового режиму кожного складового елемента екомережі шляхом усунення певних суперечностей між різними нормативно-правовими актами вважається також виправданим і таким, що дасть змогу впровадити єдиний підхід до стратегії управління природними територіями, які підлягають особливій охороні.

Одним із напрямів якісного реформування екологічного законодавства та його підгалузей є впорядкування правових засад правовідносин, що регулюються ними. Екологічна мережа є важливим інтегруючим об'єктом еколого-правового регулювання, що виконує низку природоохоронних функцій, а тому, з метою посилення правового забезпечення його формування й функціонування, пропонуємо прийняти Кодекс України про екологічну мережу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вашишин М.Я. Періодизація розвитку законодавства України про національну екологічну мережу / М.Я. Вашишин // Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». – 2014. – Вип. 59. – С. 305–311.
2. Вашишин М.Я. Конституційні засади формування та збереження національної екомережі / М.Я. Вашишин // Право і суспільство. – 2016. – № 4. – С. 77–83.
3. Краснова М.В. Конституція України як основний фактор розвитку екологічного права та законодавства / М.В. Кра-

снова // Конституційні засади аграрного, земельного та екологічного права: 20 років розвитку: матеріали «круглого столу» (м. Київ, 27 травня 2016 р.) / за ред. М.В. Краснової, Т.О. Коваленко. – Чернів.: Кондратьєв А.В., 2016. – С. 243–246.

4. Анісімова Г.В. Об'єкти екологічних правовідносин: сучасні підходи / Г.В. Анісімова // Теорія і практика правознавства. – 2014. – Вип. 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_1_16

5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон Верховної Ради України від 25 червня 1991 р. № 1264–ХІІ // Відомості Верховної Ради України від 08.10.1991 р. – № 41. – Ст. 546.

6. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду : право, держава, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні) : монографія / В.В. Костицький – 2-е вид. – К. : Укр. Інф.-правовий центр, 2001. – 772 с.

7. Гетьман А.П. Мова екологічного законодавства: сучасні проблеми та перспективи розвитку / А.П. Гетьман // Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних відносин і природокористування в Україні та країнах СНД : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 10–11 верес. 2010 р.). – Луцк., 2010. – С. 24–27.

8. Лозо О.В. Правове регулювання охорони ландшафтів в Україні та Європейському Союзі: порівняльний аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 / О.В. Лозо // Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. – Х., 2015. – 19 с.

9. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р. : Закон України, Стратегія від 21.12.10 р. № 2818 – VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 3. – Стор. 13. – Ст.158.

10. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 р. № 962 – IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 9. – Стор. 9. – Ст.1431.

11. Ващишин М.Я. Правові й організаційні засади формування національної екологічної мережі в Україні /

М.Я. Ващишин // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2014. – № 10–1(2) – Т 2. – С. 52–55.

12. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 рр. : Закон України від 21 вересня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 43. – Ст. 1817.

13. Соколова А.К. Проблеми законодавчого забезпечення регулювання відносин у сфері формування, збереження та використання екологічної мережі / А.К. Соколова // Екологічне право в системі міждисциплінарних зв'язків : методологічні засади. – Х. : Право, 2015. – С. 80–82.

14. Про екологічну мережу України : Закон від 24.06.04 р. № 1864-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 29. – Стор. 53. – Ст.1950.

15. Гетьман А.П. Конституційні засади реформування екологічного законодавства / А.П. Гетьман // Теоретичні та практичні проблеми реалізації Конституції України : тези доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. (29–30 черв. 2006 р.). – Х., 2006. – С. 41–45.

16. Гетьман А.П. Кодифікація екологічного законодавства в контексті конституційної реформи / А.П. Гетьман // Екологічне право України: система та межі правового регулювання : матеріали всеукраїн. наук.-практ. круглого столу, 25 вересня 2015 р., м. Дніпропетровськ. – Д-н., 2015. – С. 49–53.

17. Андрейцев В.И. Современные проблемы кодификации экологического законодательства / В.И. Андрейцев // Право Украины. – 2012. – № 7–8.

18. Кишко-Єрлі О.Б. Територія, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи як складова частина екомережі України / О.Б. Кишко-Єрлі // Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 407–410.

19. Гетьман Є.А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Є.А. Гетьман // Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2010. – 20 с.